

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister-president (Drees), 31 maart 1950

Voor Drees, mede voor Stikker en Minuor.

Vijfde delegatie verslag.

I. In commissie lidmaatschap IARA en Far Eastern Commission die op 29 Maart bijeenkwam met betrekking tot lidmaatschap RIS van IARA van Nederlandse zijde erop gewezen dat Nederlandse Regering reeds in 1949 had besloten opbrengst van in Indonesië berustende Duitse vijandelijke vermogen aan Indonesië ten goede doen komen. Zou RIS nu appliceren voor zelfstandig lidmaatschap IARA dan zou waarschijnlijk blijken dat door oorlog met Duitsland aan Indonesië toegebrachte schade waarde der Duitse activa aan in Indonesië niet zou overtreffen hetgeen ten gevolge zou kunnen hebben dat de Duitse activa andere IARA-landen zou dienen afgedragen. RIS lijkt het derhalve beter om afzien van zelfstandig lidmaatschap IARA met dien verstande dat de verplichtingen ingevolge Parijse overeenkomst (tot liquidatie en verhinderend terugkeer in Duitse eigendom) door RIS dienen nageleefd.

Van RIS-zijde (Supomo) bleek men niet overtuigd dat schadeclaim van Indonesië bedrag Duitse activa (25 à 30 miljoen) niet zou overtreffen en gaf men er voorkeur aan het met Duitse vijandelijke vermogen verbandhoudende complex van problemen in Nederlands-Indonesische commissie bestuderen. Van Nederlandse zijde werd voorkeur gegeven aan verwijzing deze zaak naar verder overleg tussen Nederland HC Djakarta en betrokken RIS-autoriteiten. Aldus besloten.

Met betrekking tot lidmaatschap Indonesië in FEC dezerzijds uiteengezet dat gebruikelijke procedure voor verwerven dit lidmaatschap is dat aanvragende staat zich wendt tot alle leden van commissie, waarna deze van hun instemming doen blijken aan Secr. Gen. van FEC. Eenvoudiger zou wellicht zijn aankondiging dat in toekomst gemeenschappelijke vertegenwoordiging van Unie zal optreden. Hiertegen rees het verwachte bezwaar.

Hatta bleek voorstander van proberen meer rechtstreekse methode welke hierin zou bestaan dat Nederland aan FEC mededeelt dat uit hoofde van soevereiniteitsoverdracht oude Koninkrijk gesplitst in 2 soevereine staten welke beiden automatisch lid behoren zijn van FEC. Onzerzijds erop gewezen dat deze methode niet was toegepast bij Pakistan en Burma doch dat wij geen bezwaar hadden haar proberen. Mocht deze rechtstreekse weg mislukken dan zou alsnog de gewone meer omslachtige procedure gevolgd. Aldus besloten.

Tevens overeengekomen dat RIS aan FEC zal mededelen dat in afwachting definitieve regeling voor lidmaatschap Indonesië, Nederland belangen Indonesië in FEC zal behartigen, waartoe RIS waar nodig waarnemers aan Nederlandse delegatie zou toevoegen.

II. 30 Maart kwam commissie ter bespreking ambtenarenkwestie bijeen waarbij aanwezig Van Maarseveen, Liefinck, Götzen, Blom, Hatta, Sjafruddin. Van Nederlandse zijde was memo opgesteld waarin overzicht gegeven van moeilijke positie waarin Nederlandse ambtenaren in RIS-dienst verkeren terwijl voorts hun levensomstandigheden werden bezien in bijzonder in licht recente monetaire maatregelen. In memo gesteld dat kernpunt waaromheen eigenlijk alle bezwaren met betrekking tot ambtelijke positie draaien de grote mate van onzekerheid is ten aanzien van vooruitzichten in naaste en verdere toekomst welke bij betrokkenen tot praktisch ondragelijke spanning leiden.

Van Indonesische zijde werd gesteld dat onvermijdelijk dat belangrijke ambtelijke functies in soevereine staat door eigen staatsburgers worden vervuld hetgeen positie Nederlandse ambtenaren noodzakelijkerwijs afbrokkelt. Hierbij komen ook politieke sentimenten welke mede

door Westerling-affaire zouden zijn opgelaid. In bijzonder Hatta stelde ambtenarenvraagstuk als psychologisch vraagstuk waarbij hij opmerkte dat dit op overwegend technisch Ministerie als dat van Financiën minder moeilijk ligt dan op Min. Voorlichting. Zelfs in technische diensten kunnen evenwel Nederlanders - naar Sjafruddin mededeelde - somtijds moeilijk in executieve functies gehandhaafd blijven. Zo is belasting mikpunt van politieke agitatie en wordt belastingheffing door de gewone Indonesiër dikwijls als koloniaal uitvindsel beschouwd. Bestrijding van deze gedachte zou moeilijk worden wanneer de Indonesische belastingbetaler met Nederlandse belastingambtenaren geconfronteerd zou worden. Dat men niettemin bereid is ook in Republiek Djokja Nederlandse deskundigen aanvaardde illustreerde Sjafruddin met mededeling dat Min. Financiën te Djokja hem Nederlandse deskundigen gevraagd voor opstelling begroting.

Sjafruddin wees erop dat ambtenarenvraagstuk niet alleen een Nederlands vraagstuk maar ook RIS-vraagstuk is in welk verband hij mede wees op federale ambtenaren. Hatta stelde dat Nederlandse ambtenaren op wetenschappelijke en technische functies zeer wel houdbaar kunnen zijn, doch niet in gezagdragende functies.

Nog werd opgemerkt dat grootste groep Nederlandse RIS-ambtenaren uit onderwijzers bestaan die grote moeilijkheden ondervinden met de taal. Deel van deze groep kan gemakkelijk in Nederland tewerk gesteld en kan op grond anticumulatie bepaling van RTC zonder veel financiële offers afgevoerd. Dit punt zal nader onderzocht. In moeilijke psychologische toestand waarin Nederlandse ambtenaren (waarvan groot deel weg wil maar moet aanblijven) verkeren zou opklaring gebracht kunnen, indien er enige zekerheid gegeven kan omtrent continuïteit hun dienstverband. Besloten, dat RIS commissie zal instellen waarin vertegenwoordigers der Nederlandse ambtenaren in RIS-dienst zullen opgenomen welke tot taak zal hebben nagaan welke zekerheid terzake gegeven kan. Ter vaststelling instructie dezer commissie werd werkgroep adhoc ingesteld. 31 Maart zal deze instructie nader besproken.

T.a.v. gevolgen der recente monetaire maatregelen besloten deze nader bezien in licht bespreking van punt III - 8 van agenda in overkappingscommissie, waarbij dit vraagstuk tezamen zal worden bezien met de positie van particuliere werknemers.

Van Nederlandse zijde is medegedeeld, dat overwogen wordt om als Nederlandse bijdrage school- en collegegelden voor diegenen, die op transfer uit Indonesië zijn aangewezen, overeenkomstig het effect van de betrokken deviezenmaatregelen te verlagen. Dit betekent dat schoolgeld aanslag voor inkomen in Indonesië b.v. ad 12.000 gulden berekend zou worden op salaris ad 4.000 gulden. .. (enige woorden onleesbaar, waarvoor herhaling is aangevraagd) ..

III. Generale Scheepvaart Overeenkomst.

In vergadering van betrokken commissie dezerzijds Indonesisch voorstel aanvaard tot verlenging GSO met 3 maanden, teneinde RIS gelegenheid te geven in nog met KPM te voeren onderhandelingen over verhouding KPM tot RIS nader haar standpunt t.a.v. GSO te bepalen. RIS verbindt zich in deze periode, die voor verlenging vatbaar is, normale transfers ook maandelijks der KPM, voortgang te doen vinden. Dezerzijds verklaard dat Nederlandse Regering bedoelde besprekingen in eerst instantie aan KPM overlaat doch uiteraard zeer geïnteresseerd is en zich dus eveneens haar uiteindelijke standpunt t.a.v. GSO voorbehoudt.

Tevens werd tot uitdrukking gebracht, dat deze voorlopige verlenging niet ten gevolge mag hebben dat hangende speciale transfer aanvraag van 25 miljoen vallende onder behoefte KPM aan kasmiddelen in Nederland ter financiering redersaandeel in reconstructie der Batavia's en Cappellens wordt aangehouden. Bovendien dezerzijds op gewezen dat deze aanvraag dateert van September 1949, dus lang voor de onlangs getroffen monetaire maatregelen. Dezerzijds nadruk op gelegd, dat GSO-overeenkomst tussen de Regeringen en dat indien RIS niet accoord kan gaan met voorstel van Scheepvaart dit bedrag te transfereren als vallende onder in GSO genoemde KPM-behoefte aan kasmiddelen in Nederland, nader overleg zal moeten worden gepleegd. Ook deze aangelegenheid in eerste instantie overgelaten aan besprekingen tussen RIS en KPM.

IV. Werkgroep Nieuw-Guinea

30 Maart kwam op verzoek van de Indonesische Delegatie werkgroep Nieuw-Guinea nogmaals bijeen om een aantal punten te bespreken. In de eerste plaats kwam ter sprake de kwestie van bij soevereiniteitsoverdracht van Nieuw-Guinea weggetrokken Indonesische ambtenaren. Van Nederlandse zijde is medegedeeld welke maatregelen te hunnen behoeve genomen waren, welke mededeling een gunstig onthaal ontving. Van Indonesische zijde nog enkele wenssen naar voren gebracht met betrekking tot hen, die niet in hun functie op Nieuw-Guinea konden of wilden terugkeren. Bestudering dezer desiderata opgedragen aan kleine technische commissie bestaande uit twee leden van elke zijde.

Vervolgens kwam ter sprake benoeming van vertegenwoordiger van Indonesië op Nieuw-Guinea. Van Nederlandse zijde opgemerkt, dat deze materie ter RTC is geregeld, in dier voege, dat beide partijen in elkaars rechtsgebied Commissarissen konden aanstellen met de rang van Consul-Generaal of Consul. Over standplaatsen dezer dignitarissen moet nog onderling overleg gepleegd worden. Nederlandse Delegatie verklaarde zich echter bereid om reeds dadelijk waarnemend Commissaris van Indonesië op Nieuw-Guinea toe te laten. Ook verklaarde Nederlandse Delegatie er geen bezwaar in te zien dat bovenbedoelde technische Commissie zich naar Nieuw-Guinea zou begeven om herinschakeling van teruggekeerde Indonesische ambtenaren te bevorderen. Van Indonesische zijde voorts aangedrongen op het zenden van waarnemers naar Nieuw-Guinea. Door Nederlandse Delegatie opgemerkt, dat dit instituut zou concurreren met instituut van Commissarissen en dat, terwijl rechten en verplichtingen van een Consul-Generaal in internationaal verkeer volledig geregeld, zulks niet het geval met de waarnemers, zodat vooralsnog Nederlandse Delegatie niet kon bewilligen in het zenden van waarnemers, maar dit een onderwerp achtte dat gezette bestudering verdiende en eventueel op de tweede Unieconferentie in meer algemeen verband ter sprake zou kunnen komen.

Dit werd aanvaard, zij het niet met enthousiasme. Verdere punten agenda konden door tijdsgebrek niet worden afgehandeld maar werden naar gebruikelijke afdoening verwezen. Zij betroffen basisgoederen op Nieuw-Guinea, kwesties van financiën, handel en verkeer.

V Te Uwer informatie diene nog, dat door Nederlandse Delegatie hearings zijn gehouden met vertegenwoordigers van de organisaties van ambtelijke en particuliere werknemers en met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven alsmede met vertegenwoordigers uit de onderwijswereld. Deze hearings waren zeer instructief.

Het ligt in de bedoeling op 1 April om 10 uur informele slotzitting en om 17 uur officiële slotzitting te doen plaats vinden.